

TARİH TEKERRÜR ETMESİN, şARTLAR DEĞİşSİN!

Gümrük Birliği'nde modernizasyon kararı

Türkiye'nin AB'ye tam üyelikle girmesinin müjdecisi olmuştu bundan 24 sene önce Gümrük Birliği (GB). Gelineen noktaya bakıldığında ise Türkiye'nin hem dış ticaretine olumlu katkı veren hem de dış açık sorunsalını derinleştiren GB'de, Ticaret Bakanlığı'nın da girişimleriyle modernizasyon çağrısı nihayet sonuç verdi. Yakın zamanda AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen'in GB'nin modernizasyonu müzakerelerine yetki verilmesine ilişkin görüşmelerin yeniden başladığını belirtmesi "GB'de umut var" söyleminin doğmasını sağladı. İşte müzakerelerde gösterilecek kararlı duruş ise tarihin tekerrür edip, etmeyeceğini gösterecek.

Gümrük Birliği'nin (GB) modernizasyonu ve bu çerçevede yürütülen müzakereler, Türkiye'nin halihazırda en büyük ticaret partneri olan Avrupa Birliği ile ticaret ve yatırım potansiyelini artırması ve mevcut birtakım pürüzlerin giderilebilmesi açısından kritik önem taşıyor. GB'nin modernizasyonu, karşılıklı ticari ilişkilerin hem genişletilmesini hem derinleştirilmesini öngörüyor. Hayata geçirilmesi halinde AB'nin büyük ve çeşitlendirilmiş pazar yapısı nedeniyle Türkiye'ye önemli avantajlar sağlaması beklenen GB'nin elbette geçmiş dönem maddeleri tartışmaya açık bir çok konunun da bulunduğu habercisi.

Modernizasyon beklentileri iyi ama ya geçmişten gelen

Gümrük birliği anlaşmaları tüm üye öncelikle olumsuz konuşmalara geçmeden önce GB'den yeni dönem için beklenen modernizasyon hedeflerine bakalım. Ortak karar alma prosedürlerinin oluşturulması ve Türkiye'nin çıkarlarının korunması bakımından, Türkiye'ye uygulanan karayolu taşıma kotaları ve transit geçiş belgesi sisteminden kaynaklanan sorunların ivedilikle çözülebilmesi bakımından, mevcut haliyle sanayi ürünlerini (işlenmiş tarım ürünleri dahil) kapsayan anlaşmanın genişletilerek hizmetler, tarım ve kamu alımları piyasalarının karşılıklı olarak açılmasının getireceği ticaret ve yatırım artışı bakımından, tüketicilerin korunması, gıda güvenliği ve yatırımcının korunması gibi önemli alanlarda iş birliğinin derinleşmesi bakımından GB elbette kritik bir eşikte duruyor. Bununla beraber bundan 24 yıl önce Türkiye'nin taraf olduğu eski anlaşmanın ise Türkiye'ye getirdiği yükleri AB'nin yeni üyeleriyle birlikte irdelemeye odaklanalım. Odaklanalım ki tarih tekrardan ibaret olmasın.

YARIM ASIRLIK MÜZAKERE DESTEĞİ 14 MİLYAR EURO

Türkiye ve AB arasında yarım asırdan fazla devam eden müzakereler var. Ve bu müzakereler sonucu Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne de taraf olması ile hem AB fonları hem de kredilerle sözüm ona, son 24 yılda, ülkemizde, dış ticarete eşit şartlara sahip rekabetçi bir yapı kurulmak hedefleniyor. Şimdi biraz sesli düşünelim: "Türkiye yarım asırdan fazla süren müzakere sürecinden ne

kadarlık finansal destek aldı?"

Bu soruya hemen cevap verecek olursak, sadece 14 milyar euro. Yarım asırlık entegrasyon ve son 24 yıldır kesintisiz devam eden dış açığın iticisi konumundaki Gümrük Birliği için Türkiye sadece 14 milyar euro aldı. Bu destekler eşitlikçi bir pazar için sözüm ona yapılmış olsa da AB'nin son yıllardaki üretim merkezleri arasında yer alan Polonya'nın bir yılda aldığı desteğin yanından dahi geçmiyor. Eşitsizliklerle dolu 25 yıllık Gümrük Birliği yolculuğu aslında dış ticaret açığının da yardımcılığını yapmış oldu. Herkes için eşit fakat Türkiye için eşitsiz olan Gümrük Birliği'ni dijital terminoloji ile ifade etmek gerekirse 'update' etme zamanı geldi.

Türkiye, 1 Ocak 1996'da yürürlüğe giren ve sanayi ürünlerinin (işlenmiş tarım ürünleri dahil) serbest dolaşımını kapsayan

Gümrük Birliği'nde 25 yılını tamamlamak üzere. Hiç kuşkusuz Gümrük Birliği Kararı, Türkiye Cumhuriyeti'nin 20'nci yüzyılda aldığı ve uygulamaya koyduğu en önemli kararlar arasında yer alıyor. Bu karar çeyrek asırdır Türkiye'nin hem Avrupa Birliği (AB) ile hem de üçüncü ülkelerle ekonomik ve ticari ilişkilerinin temelini oluşturuyor.

Gümrük Birliği Türkiye'nin ekonomik büyümeye, ticarete ve sanayiye ilişkin tüm politikalarını derinden etkiliyor. Gümrük Birliği'nde geçen bu süre zarfında Türkiye'nin dış ticaret hacmi ciddi bir büyüme gösterdi ama bu arada Türkiye ekonomisi başta artan dış ticaret açığı olmak üzere Gümrük Birliği'nden kaynaklanan önemli sorunlarla karşı karşıya kaldı. Dolayısıyla son yıllarda AB ile ilişkilerimizde önde gelen gündem maddelerinden birisini Gümrük Birliği'nin güncellenmesi oluşturuyor. Türkiye tarafı ve

Avrupa Komisyonu Gümrük Birliği'nin güncellenmesine ilişkin müzakerelerin çerçevesini belirleyen bir doküman üzerinde 12 Mayıs 2015 tarihinde mutabakata vardı. Lakin o tarihten beri müzakerelerin başlaması yönünde henüz bir ilerleme kaydedilmedi. İsterseniz Gümrük Birliği'nin Türkiye'ye etkileri üzerine şöyle bir göz atalım...

EŞİTLİKÇİ REKABET Mİ?

Gümrük birliği anlaşmaları tüm üye ülkelerin aynı kurallara tabi olduğu simetrik anlaşmalardır. Bu simetri içinde üye ülkeler arasında ticari ilişkilerinin adil ve dengeli bir biçimde yürümesi, gelişmesi ve zaman içinde tüm üyelerin refah düzeyini yükseltecek sağlıklı bir ekonomik bütünleşmenin gerçekleşmesi gümrük birliği içinde eşitlikçi rekabet ortamı (level playing field) yaratılmasına bağlıdır. Birlik içinde tüm üye

ülkelerin birbirine yakın ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip olup olmadıkları kritik ayrıntıyı oluşturuyor. Yani güçlü bir ülke ile zayıf bir ülkenin mutabık olduğu böylesi bir birlikte zayıf ülkenin her zaman ticaret açığı verme riski var ve AB bunu zayıf ülke lehine desteklerle kapatmaya çalışıyor.

SONRADAN KATILANLARA MİLYAR EURO'LUK DESTEK

Destekler Avrupa Yapısal ve Yatırım Fonları (European Structural and Investment Funds-ESIF) devreye alınarak verilmektedir. Genellikle yedi yıllık dönemler halinde doğrudan AB bütçesinden finanse edilen uyum programlarıyla zayıf üye ülkelerin Gümrük Birliği alanını kapsayan ortak pazarda, yüksek gelişmişlik düzeyine sahip üye ülkelerle aralarındaki bölgesel gelişmişlik farklarını kapatmaları, yatırım ortamını tüm yönleri ile iyileştirmeleri, gerekli insan sermayesini yetiştirmeleri, inovasyon ve rekabet yeteneklerini geliştirmeleri hedefleniyor. İspanya, Yunanistan, İrlanda ve Portekiz gibi ülkelerin uzun süredir yararlandıkları bu programlardan şimdilerde ağırlıklı olarak Polonya, Çekya, Macaristan, Slovakya, Romanya, Bulgaristan gibi AB'ye ve Gümrük Birliği'ne sonradan dahil olan ülkeler yararlanıyor. 2007-2013 arasındaki yedi yıllık dönemde ESIF çerçevesinde Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ERDF), Uyum Fonu (CH) ve Avrupa Sosyal Fonu (ESF) kapsamında, AB bütçesinden, yaklaşık olarak Polonya 67.3 milyar euro, Çekya 26.7 milyar euro, Macaristan 25.3 milyar euro ve Slovakya 11.6 milyar euro mali yardım kullandı. 2007-2013 döneminde uygulanan programlar bu ülkelerin ekonomilerinin Gümrük Birliği'ne uyumlu hale gelmesi için yeterli olmadı. Bu yüzden 2014-2020 döneminde Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu, Uyum Fonu ve Avrupa Sosyal Fonu altında Polonya'ya 76.3 milyar euro, Çekya'ya 21.4 milyar euro, Macaristan'a 21.4 milyar euro, Slovakya'ya 13.4 milyar euro tahsis edildi.

YENİLER ÜRETİM ÜSSÜ OLDU

Öte yandan, 2021- 2027 döneminde Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu, Uyum Fonu ve Avrupa Sosyal Fonundan 27 üye-ye kullanılacak kaynak tutarı 451.8 milyar euroyu buluyor. Kısaca, Avrupa Yapısal ve Yatırım Fonları, çok akılcı bir yaklaşımla, gelişmiş AB ülkeleri ile Gümrük Birliği'ne

yeni dahil olan ekonomik açıdan zayıf ülkeler arasındaki sıklet farkını ortadan kaldırmaya yönelik programlar olarak tasarlanmakta, devreye alınmakta, eşitlikçi rekabet ortamı yaratılınca kadar devam ettirilmektedir. Diğer yandan, AB ihracata yönelik teşvikleri ve sübvansiyonları yasaklasa da rekabet kurallarına aykırı olup olmadığına bakmaksızın, AB'ye sonradan üye olan ülkelerin yatırım teşviklerinde çok cömert davranmasına izin vermektedir. Polonya'da, Çekya'da Macaristan'da ve Slovakya'da, bu tür yatırım teşviklerinin çok sayıda örneği vardır. Avrupa Rekabet Kurumu bu teşviklerin zaman zaman Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu'ndan finansmanına da izin veriyor. Daha iyi yatırım ortamı, firmalara sunulan yatırım teşvikleri, coğrafi yakınlık ve görece ucuz iş gücü maliyetleri ile birleşince bu ülkelere imalat sanayine dönük ciddi miktarda doğrudan yabancı yatırım girişi oldu. Bu ülkelerin her biri kendi çapında AB pazarı için birer üretim üssüne dönüştü.

DIŞ TİCARET VERİLERİNDE ÇARPICI RAKAMLAR VAR

2004 yılında Gümrük Birliği'ne dahil olan Polonya, Çekya, Macaristan ve Slovakya'nın 2004-2018 dönemi dış ticaret verileri (Eurostat), bu ülkelerin gelişmiş AB ekonomileriyle bütünleşmesinin başarılı bir şekilde ilerlediğini açıkça göstermektedir. Türkiye'nin yarısından daha az bir nüfusu sahip Polonya, 2004 yılında AB ile 93 milyar euro olan dış ticaret hacmini 3,7 kat artırarak 2018'de 339 milyar euroya yükseltti. Bu dönemde Türkiye'nin AB ile ticaret hacmi 2.1 kat artışla 73 milyar eurodan 153 milyar euroya çıktı. 2018 yılında Polonya'nın AB ile dış ticaret hacmi Türkiye'nin AB ile olan dış ticaret hacminin 2.2 katıdır. 2018 verilerine göre Polonya ihracatının yaklaşık yüzde 79'unu AB pazarına; ithalatının yüzde 70'ini AB'den yaptı. Polonya, AB ile ticaret hacmini artırırken, 2004 yılında 7 milyar euro olan ve 2008'de 21 milyar euroya kadar çıkan dış ticaret açığını istikrarlı bir şekilde kapatmayı başardı. 2018'de Polonya'nın AB ile ticaretinde 1.6 milyar euro fazla verdiği görüldü.

Benzer bir durum Çekya, Macaristan ve Slovakya'nın AB ile ticaretinde de söz konusu. Türkiye'nin sekizde biri kadar bir nüfusa sahip Çekya, AB ile 2004 yılında 81.1 milyar euro olan dış ticaret hacmini üçe katlayarak

2018 yılında 251 milyar euroya çıkardı. Bu miktar 2018'da Türkiye'nin AB ile olan ticaret hacminin yaklaşık 1.6 katıdır. 2018 yılında Çekya ihracatının yüzde 83'ünü AB'ye; ithalatının yüzde 75'ini AB'den yapmıştır. 2004 yılında AB ile ticaretinde 5 milyar euro açık veren Çekya'nın 2018 yılında 17 milyar euro fazlası var.

Macaristan'ın AB ile 2004 yılında 67 milyar euro olan dış ticaret hacmi 2.3 kat artarak 2018 yılında 156 milyar euro'ya çıktı. Bu tutar, Türkiye ile AB'nin 2018 yılı ticaret hacminden daha büyük. 2018 yılında Macaristan ihracatının yüzde 80'ini AB'ye; ithalatının yüzde 74'ünü AB'den yaptı. Macaristan 2018'da AB ile olan ticaretinde yaklaşık 4.1 milyar euro fazla verdi. Yine 5.5 milyon nüfuslu Slovakya, AB ile 2004 yılında 36.5 milyar euro olan dış ticaret hacmini 3.4 kat artırarak 2018'da 124 milyar euroya yükseltti. 2018 yılında Slovakya ihracatının yüzde 84'ünü AB'ye; ithalatının yüzde 80'ini AB'den yaptı. 2018 yılında Slovakya'nın AB ile ticaretinde 1.8 milyar euro fazlası var. AB'ye tam üyelikle, yani Gümrük Birliği ile birlikte Polonya, Çekya, Macaristan ve Slovakya, AB ile ticaret hacmini hızlı ve istikrarlı bir şekilde artırmayı başardı. En fazla ihracat yaptıkları ülkeleri incelediğimizde bu ülkelerin Gümrük Birliği içinde tedarik zincirinin önemli halkalarını oluşturmaya başladıkları gözleniyor. Bu veriler, AB uyum programlarının ve mali yardımlarının, eşitlikçi rekabet ortamı yaratılmasında ve söz konusu ülkelerin başarılı bir şekilde AB ile bütünleşmeindeki rolünü açıkta gösteriyor.

TÜRKİYE İÇİN EŞİTLİK YOK MAHRUMİYET HEP VARDI

Gelelim Türkiye'nin durumuna. Öncelikle hatırlatmakta yarar var; Türkiye-AB Gümrük Birliği denk ortaklar arasında yapılan bir gümrük birliği değil. Türkiye, zayıf ortak olarak Gümrük Birliği'ne dahil oldu. Türkiye, Gümrük Birliği içinde Ortak Gümrük Tarifeline uyum için üçüncü ülkelere karşı tarifelerini tek taraflı olarak indirdi. Ortak Ticaret Politikasına riayet, teşvik ve sübvansiyonlardan sakınma konusunda üzerine düşeni harfiyen yerine getirdi. Buna karşın Türkiye, Gümrük Birliği'ne bütünleşme sürecinde hem AB ülkeleri hem de üçüncü ülkeler karşısında uğrayacağı ticaret açığı riskini telafi edecek, AB içinde eşit ortak düzeyine gelmesine yardımcı olacak kalkınma ve

uyum programlarından ve bu çerçevede mali destek mekanizmalarından mahrum bırakıldı.

1963 Ankara Anlaşması'ndan bu yana tam üyelik yolunda hibe ve kredi şeklindeki tüm mali yardımları incelediğimizde Türkiye'nin AB'den ciddi bir mali destek almadığını görüyoruz. 2005'te tam üyelik müzakerelerinin başlaması ile birlikte, 2007-2013 dönemini kapsayan birinci Katılım Öncesi Yardım Aracı (Instrument for Pre-accession Assistance IPA) döneminde ve 2014-2020 yıllarını kapsayan ikinci IPA döneminde Türkiye'ye kullanılan yardımlarda biraz artış oldu. Ama kişi başına

düşen yardım tutarı açısından diğer aday ülkelerle kıyaslandığında Türkiye'nin IPA döneminde de yeterli mali desteği alamadığı görülüyor. Kısaca özetlemek gerekirse, 1964-2020 döneminde 12 milyar euro hibe, 1.9 milyar euro kredi olmak üzere Türkiye'ye AB kaynaklarından yaklaşık 13.9 milyar euro mali yardım kullandı.

Yarım asırdan fazla bir süredir devam eden AB macerasında Türkiye'nin hibe şeklinde kullandığı AB mali yardımları toplamı, Polonya'nın Avrupa Uyum Fonlarından sadece bir yılda aldığı mali yardım tutarı kadardır. Bu kadar düşük tutarda mali yardımlar içeren programlarla, Türkiye'nin

Gümrük Birliği içinde eşit şartlarda rekabet etmesi mümkün değil. Türkiye'nin Gümrük Birliği ile ilgili yaşadığı sorunlar esas olarak bu noktada düğümleniyor.

DIŞ AÇIKLARIN ADRESİ İDİ

Sonuç olarak kendi imkanlarıyla ayakta kalmayı çalışan Türkiye için 24 yılın ekonomik ve ticaret verileri uyum konusunda pek başarılı olmadığını gösteriyor. AB pazarına mamul mal ihracatı arttı; ama ithalat daha fazla arttığı için Türkiye sürekli ticaret açığı vermekten kurtulamadı. AB ile dış ticaretimizde her yıl verdiğimiz büyük açık, eşitlikçi olmayan rekabet ortamının ve denk olmayan ortaklar arasında yapılan gümrük birliğinin olumsuz etkilerini açıkça gözler önüne seriyor.

TÜİK verilerine göre 2019 sonu itibarı ile 24 yıllık Gümrük Birliği sürecinde 15 AB ülkesi (AB 15) ile toplam dış ticaret açığı yaklaşık 246 milyar doları buluyor. 2004 yılında çoğu Orta ve Doğu Avrupa'dan 10 yeni ülkenin katılımıyla AB üyesi ülke sayısı 25'e çıktı. 2007'de AB üyesi olan Bulgaristan'ı ve Romanya'yı ve 2013'de AB üyesi olan Hırvatistan'ı bir tarafa bırakırsak Türkiye'nin yeni katılan ülkelerle de dış ticaret açığı hızla arttı. 25 AB ülkesi (AB 25) ile dış ticaretimizde 24 yılda verilen açık 273 milyar doları buldu. 24 yıllık Gümrük Birliği döneminde ülke olarak verilen toplam dış ticaret açığının yaklaşık yüzde 23'ü AB 25 ile olan ticarettten kaynaklandı. Şüphesiz ki, bu büyük dış ticaret açığı Türkiye ile AB ülkeleri arasındaki sıklet farkının kaçınılmaz bir sonucu. Polonya, Çekya, Macaristan ve Slovakya doğrudan yabancı yatırımlar sayesinde Gümrük Birliği içinde otomotiv, beyaz eşya, tüketici elektroniği gibi sektörlerde Türkiye'nin rakibi oldu.

YENİLERLE AÇIK HEP ARTTI

TÜİK dış ticaret istatistikleri, 2004 yılından sonra Türkiye'nin bu ülkelerle dış ticaret açığının hızla arttığını gösteriyor. 2004-2019 dönemini kapsayan 16 yıllık dönemde Türkiye, Polonya ile 8.5 milyar dolar, Çekya ile 17.1 milyar dolar, Macaristan ile 9 milyar dolar, Slovakya ile de 6.6 milyar dolar dış ticaret açığı verdi. Bu dört ülke ile dış ticaret açığımızın 16 yıldaki toplam faturası 41 milyar dolar. Bu veriler, Gümrük Birliği içinde AB'ye sonradan üye olan ülkeler karşısında da Türkiye aleyhine göz ardı edilmemesi

gereken ciddi bir haksız rekabet durumuna işaret ediyor.

SORUN SADECE AVRUPA ÜLKELERİYLE SINIRLI DEĞİL

Olumsuz durum sadece AB ülkeleri ile dış ticarete verilen açıkla da sınırlı değil. Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girmesiyle Ortak Gümrük Tarifesine uyum gereğince, Türkiye üçüncü ülkelere karşı uyguladığı gümrük vergilerini AB'nin uyguladığı seviyelere çekerek, en düşük gümrük vergisi uygulayan ülkeler arasına katıldı. Küreselleşme eğilimlerine karşın gelişmekte olan ülkeler yüksek gümrük vergileri ile kendi iç pazarlarını ve üretim sanayilerini korumaya devam ederken, Türkiye bu ülkelere karşı tek taraflı olarak gümrük duvarlarını indirdi. Türkiye, bu şekilde yerli sanayiini uluslararası rekabete açan ilk gelişmekte olan ülke oldu. Örneğin, binek otomobil ithalatında Brezilya yüzde 35, Meksika yüzde 20, Rusya yüzde 20-25, Hindistan yüzde 125, Çin yüzde 15, Güney Afrika yüzde 25 gümrük tarifesi uygularken, AB ve Türkiye'nin ithalatta uyguladığı ortak gümrük tarifesi yüzde 10'dur. Ev tipi buzdolabında Brezilya yüzde 20, Meksika yüzde 15, Rusya yüzde 12, Hindistan yüzde 10, Çin yüzde 8-10, Güney Afrika yüzde 25 gümrük tarifesi uygularken, AB ve Türkiye'nin ortak gümrük tarifesi buzdolabının tipine göre yüzde 1.5-2.5 arasında değişmektedir.

AÇIK PAZAR YAPTI

Gümrük Birliği, üçüncü ülkeler karşısında Türkiye'yi büyük ölçüde açık pazar haline getirdi. Ortak Gümrük Tarifesi ile Türkiye karşılığında hiçbir taviz almaksızın, rakibi konumdaki üçüncü ülkelere tek taraflı olarak gümrük duvarlarını indirdi. Üçüncü ülkelerden ithal edilen sanayi ürünleri Türkiye pazarına düşük tarife avantajından yararlanarak kolayca girerken, Türk sanayicileri bu ülkelere ihracat yapabilmek için yüksek koruma duvarını aşmak zorunda kaldı. Bu durumun bir sonucu olarak, AB dışındaki üçüncü ülkelere yapılan ve yıldan yıla artan ana ve ara malı ithalatı, sadece yerli imalat sanayine zarar vermekle kalmamış, Türkiye'nin dış ticaret açığının büyümesine de yol açtı.

Sonuç olarak Türk ekonomisinin cari açık vermeksizin büyüyemez ve sanayinin çarkının dış kaynak girişi olmaksızın döndü-

GTS'ye ne demeli?

Gümrük Birliği çerçevesinde uygulanan Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS), Türkiye ile üçüncü ülkeler arasında gümrük vergilerindeki bu asimetrik durumu daha da derinletti. GTS altında AB'ye paralel olarak, Türkiye kendisi de gelişmekte olan bir ülke olduğu halde, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelere tek taraflı olarak ilave gümrük vergisi indirimleri uyguladı. Binek otomobilde, AB ve Türkiye'nin üçüncü ülkelere uyguladığı yüzde 10'luk ortak gümrük tarifesi GTS rejiminden yararlanan ülkeler için yüzde 6.5'e indirildi. Beyaz eşyada zaten düşük olan tarifeler tamamen sıfırlandı. Yakın zamana kadar Çin, Malezya ve Tayland dahil Uzak Doğu'daki gelişmekte olan ülkelerin hemen hepsi GTS rejiminden yararlandı.

rülemeye hale gelmesinde, Gümrük Birliği içinde eşitlikçi olmayan rekabet ortamının rolü büyük. Türk ekonomisinin hızlı büyüme dönemlerinde yüksek dış ticaret açığı ile kendi gösteren yapısal sorunu aslında Gümrük Birliği'nin eşitlikçi olmayan rekabet ortamından kaynaklandı. Sağlıklı işleyen bir ekonomide, büyümenin dış ticaret dengesi üzerinde olumlu bir etkisinin olması gerekirken, Türkiye'de tam tersine cari açığı körüklemesi Gümrük Birliği'nin neden olduğu yapısal sorun ile yakından ilintili. Dolayısıyla Türkiye artan cari açığının dışardan borçlanarak finanse etmek durumunda kaldı. Dışarıdan sağlanan kaynak girişi kesildiğinde veya borçlanma maliyetleri arttığında ise Türkiye ekonomisi krize sürüklendi. Tarihsel olarak, küresel ticarete ülkelerin verdikleri teşvik ve sübvansiyonları tam anlamıyla denetleyecek ve kur manipülasyonlarını önleyecek etkili mekanizmaların olmadığı düşünülürse, Türkiye'nin yıllardır uğradığı haksız rekabetin boyutu daha iyi anlaşılacak. İşte bu noktada Türkiye'nin imalat sanayiine büyük zararlar veren Gümrük Birliği'nde paradigma değişiminin artık tam zamanı ve yeri. Bu konuda tüm paydaşların ortak bir akılla hareket edip, taviz vermeyi bir kenara bırakması ise çeyrek asırdır bir ülkeyi aşağıya çeken esaretin de son bulması anlamına geliyor.